

สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
Problem State of International Standard School Administration of Secondary
School Clusters Attached to Secondary Educational Service Area Office 34,
Mae Hong Son Province

ประพันธ์ บุญวรรณ*
ดร. ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและบุคลากรของโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” และโรงเรียนห้องสอนศึกษา จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน 1) ด้านวิชาการ ผู้เรียนสอบผ่านเกณฑ์ ในระดับชาติ ในระดับดี มีจำนวนน้อย บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ อีกทั้ง ผลงานของผู้เรียนเป็นประจักษ์ระดับชาติ มีค่อนข้างน้อย และผู้เรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับสูงมีน้อยเช่นกัน 2) ด้านภาษา พบผู้เรียนขาดทักษะทางด้านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ทักษะทางการอ่าน การเขียน และการพูด และผู้เรียนยังไม่ได้เข้าสอบการวัดความสามารถทางด้านภาษาจากสถาบันทางภาษา 3) ด้านการคิด พบว่าปัญหา ขาดการแลกเปลี่ยนในเชิงวิชาการระหว่างผู้เรียน และผู้เรียนยังขาดความสามารถในการใช้ความคิดขั้นสูง การใช้เหตุผล และความสามารถวางแผนจัดการสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งผู้เรียนยังขาดการได้รับการสนับสนุนในการส่งผลงานที่เสนอแนวคิดที่สร้างสรรค์เพื่อสาธารณะประโยชน์และเพื่อตนเอง 4) ด้านการทำงาน พบว่าผู้เรียนขาดความสามารถในการสังเคราะห์และใช้ข้อมูลข่าวสารให้มีประสิทธิผล อีกทั้งผู้เรียนบางส่วนยังขาดการสร้างสรรค์ ประดิษฐ์ และออกแบบผลงานไปเผยแพร่ในเวทีระดับชาติ 5) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมโลก พบว่า ผู้เรียนยังไม่รู้ทันการ

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น

E-mail: prapantboonwan@gmail.com

** อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น

เปลี่ยนแปลงของสภาวะโลก ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ และนโยบายต่าง ๆ ตลอดจนไม่สามารถปรับตัวได้ทันตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และผู้เรียนขาดความสามารถในการจัดการและควบคุมเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และควมมีอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย ต่อสังคมไทยและสังคมโลก ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล 1) ด้านคุณภาพวิชาการ พบว่าไม่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรทางเลือกที่เทียบเคียงกับหลักสูตร ปัญหาครูผู้รับผิดชอบ ขาดแนวทาง ขาดความชัดเจน ในการจัดเนื้อหาการเรียนรู้อุสกาลให้กับผู้เรียน มีการจัดห้องเรียนคุณภาพ หนังสือ ตำราเรียน สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีคุณภาพระดับสากล แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และผู้เรียนไม่สามารถเทียบโอนผลการเรียนกับสถานศึกษาในระดับต่างประเทศ 2) ด้านคุณภาพครู พบว่า ครูผู้สอนบางส่วนยังขาดความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ ทักษะในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งมีปัญหการขาดแคลนหนังสือ ตำราเรียน และยังขาดสื่อภาษาต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวิจัยและพัฒนา พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาและใช้ผลการวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากล แต่ไม่มีความต่อเนื่องและชัดเจนเป็นที่ประจักษ์ และไม่ได้นำผลจากการวิจัยไปใช้พัฒนาทางด้านการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ 1) ด้านคุณภาพผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการแสดงวิสัยทัศน์และสามารถนำโรงเรียนสู่การเป็นมาตรฐานสากล อีกทั้งยังมีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (TQM) แต่ยังไม่ชัดเจน ผู้บริหารมีความสามารถในการเป็นผู้นำทางด้านวิชาการในทุกด้าน มีความชำนาญในใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและการบริหาร การจัดการ และความชำนาญในการใช้ภาษาต่างประเทศพอใช้ 2) ด้านระบบบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนไม่ได้บริหารจัดการตามขั้นตอนของ TQA มีการจัดการระบบการจัดการความรู้ (KM) และการสร้างนวัตกรรมเผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่ยังไม่เป็นที่ประจักษ์ มีการนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน แต่ยังไม่เป็นผลชัดเจน 3) ด้านปัจจัยพื้นฐาน พบว่าห้องเรียนไม่เพียงพอ ไม่สามารถจัดห้องเรียนคุณภาพได้ ครูมีความรู้ตรงสาขาวิชาที่สอน แต่อัตรากำลังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เรียน โรงเรียนไม่มีแหล่งเรียนรู้คุณภาพระดับสากล และจำนวนคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่ครอบคลุมพื้นที่โรงเรียน และห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนของครู และ 4) ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา พบว่า โรงเรียนมีเครือข่ายร่วมพัฒนาในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค แต่ขาดเครือข่ายระดับประเทศ และระหว่างประเทศ

คำสำคัญ

สภาพปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

This research aimed to investigate the problem state of International Standard School Administration of Secondary School Clusters Attached to Secondary Educational Service Area Office 34, Mae Hong Son Province. The population used in this study included the directors, the deputy directors and the staff of Mae Sariang “Boripatsuksa” School and Hong Son Suksa School. The number was 24. The tool used in this study was a focus group. The data were analyzed through a content analysis. The findings were as follows: The students' qualifications 1) the academic aspect revealed that a few students are passing the national criteria at good level. The staff members were expert in academic affairs. Moreover, the number of students' works as evidences at the national level was rather low and only a few students could further their studies at higher level as well. 2) Regarding the language, it showed that the students lacked both Thai and foreign language skills including reading, writing and speaking skills. In addition, they had not taken any language competency tests from any language institutes yet. 3) Related to the thinking, they lacked academic exchanges among themselves and also ability to use higher-level thinking, reasoning and better planning to set their goals. Furthermore, they were not supported to present their creative ideas that benefits to the public and to themselves as well. 4) According to their work, it revealed that the students lacked ability to synthesize and apply information effectively. Moreover, some of them still could not create, invent and design works published on the national stage. 5) Regarding the social responsibility, it was found that they were not cognizant of the changing world, the economic impact and various policies and were not able to adapt themselves quickly enough to the changing circumstances. Moreover, they lacked ability to manage and control technology to promote benefits for the public, protect the environment and democratic ideals towards Thai as well as global societies. Related to the learning and teaching management comparing with the international standards concerning 1) the academic quality showed that any alternative curriculum was not provided relevant to the curriculum. The problem of teachers being responsible was that they lacked both guidelines and clarity to arrange global learning content to the students. The quality classrooms, books, textbooks, various technological media with

universal level were provided but they were not enough for the needs of students. In addition, they could transfer their grades to other schools in foreign countries. 2) Related to the quality of teachers, it was found that some of them lacked of academic expertise. Some still had not any information technology and foreign language skills. There was a shortage of books, textbooks and also foreign language media as a part of teaching and learning. 3) According the research and development, it showed that the schools conducted researches and developed educational management and made use of the research results to enhance the quality of education relevant to the international standards but without continuity and apparently clarity. Moreover, the research results were not used for developing continuously the learning as well as the teaching. Regarding the Total Quality Management concerning 1) the quality of school administrators, it revealed that they showed their visions and could lead their schools towards international standards by using TQM but it was not clear. They had abilities to become the academic leaders in all aspects with expertise in using technology for communication and management and had skills for using fairly foreign languages. 2) According to the management system, it showed that the schools did not manage based on the steps of TQA. There were knowledge management systems (KM) and innovation was invented and published both nationally and internationally but not evidently. There were some best practices applied for the school management but not clearly effective. 3) Related to the basic factors, it was found that there were not enough classrooms. And quality classrooms were not provided. The teachers had exact knowledge relevant to the subjects they taught but the man power was not enough compared to the number of students. The schools had not any learning sources with international quality. The resource centers had insufficient for the number of students. The internet networks did not cover all the school areas and the electronic classrooms with modern technology devices were not sufficient to handle the teaching of teachers. 4) Regarding the developing networks, it revealed that the schools had developing networks locally, regionally but neither nationally nor internationally.

Keywords

Problem State of Administration, International Standard School.

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2553 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทำให้สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมากขึ้น การเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยเป็นที่นิยมและยอมรับทั่วโลก ประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนโลกบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกัน สามารถแข่งขันและร่วมมือกับประชาคมโลกได้ ต่อเมื่อมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาสามารถพัฒนาคน และสังคมไทยให้มีสมรรถนะในการแข่งขันมีคุณภาพสูงขึ้น รู้จักเลือกที่จะรับกระแสของวัฒนธรรมต่างชาติ ปลุกจิตสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ทันต่อสภาวะการณ์โลก ในขณะที่สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553, 14) ได้กล่าวถึงโรงเรียนซึ่งถือว่าเป็นองค์การทางการศึกษาของสังคม ที่มีบทบาทที่สำคัญในการผลิตบุคลากร ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถ จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนามาตรฐานการศึกษาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ การบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนนั้น สิ่งสำคัญมาก คือ ต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่ดี เป้าหมายสำคัญ ก็คือ การศึกษา ที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพ และมาตรฐานสูงขึ้น เท่าเทียมหรือใกล้เคียงนานาชาติอารยประเทศ ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ คุณภาพของโรงเรียนจึงเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพ มีความพร้อมในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้พร้อมเพื่อรับมือกับสภาวะการณ์ต่าง ๆ มีผู้เรียนที่มีคุณภาพ สามารถเป็นโรงเรียนต้นแบบในการบูรณาการพัฒนาศึกษา มีระบบการเรียนการสอนที่ดี มีอุปกรณ์ครบครัน มีห้องสมุด มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีครูที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู เปิดใจกว้างรับฟังปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เด็กมีความอบอุ่น มีกระบวนการคิดด้วยตนเอง กล้าแสดงออก มีมารยาทที่ดีงาม มีศีลธรรมอันดี มีคุณธรรม เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำรง ชีวิต หรือการประกอบอาชีพ ดังนั้น ครูที่ดีจะต้องเอาใจใส่สอดส่องดูแลทุกข์สุขช่วยเหลือผู้เรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความเต็มใจ เป็นผู้ปลุกฝังคุณธรรม สิ่งที่ดีต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี สิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงให้ผู้เรียนเป็นคนดี พร้อมก้าวสู่การดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ ตามเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, 23) ได้กล่าวถึงโรงเรียนมาตรฐานสากลว่า เป็นโรงเรียน ในโครงการที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยมีความมุ่งหวังไว้ว่าผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก มีระยะเวลา ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2555 วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ได้แก่ (1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) เป็นเลิศวิชาการ สื่อสาร 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (2) ยกระดับการจัดการ

เรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมที่มีความเป็นสากล ได้แก่ ทฤษฎีความรู้ (Theory of Knowledge) การเขียนความเรียงขั้นสูง (Extended-Essay) กิจกรรมโครงการเพื่อสาธารณประโยชน์ (CAS: Creativity, Actions, Service) และโลกศึกษา (Global Education) และ (3) ยกระดับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) ซึ่งในจำนวน 500 โรงเรียน เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 381โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 119 โรงเรียน ทั้งนี้การดำเนินการพัฒนาและยกระดับโรงเรียนมาตรฐานสากล จะมุ่งพัฒนา 5 ด้านคือ (1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยนำจุดเด่นจากหลักสูตรต่าง เช่น หลักสูตร English Program (EP) Mini English Program (MEP) International English Program (IEP) หรือ International Baccalaureate (IB) หรือหลักสูตรความเป็นเลิศ เฉพาะทางนำมาปรับหลักสูตรให้เข้มข้นเทียบเคียงกับ (2) พัฒนาการเรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ โดยใช้ภาษาอังกฤษ ภายในปี พ.ศ. 2555 (3) พัฒนาครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ 2 และครูผู้สอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์เพื่อใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน (4) พัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ร่วมกับสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (5) พัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์โรงเรียนมาตรฐานสากล การบริหารจัดการระบบคุณภาพ

ในขณะเดียวกัน สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, 22) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานการยกระดับคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล 16 ขั้นตอน ได้แก่ (1) จัดทำสื่อ เอกสาร สนับสนุนการดำเนินงาน (2) ประชุม สัมมนา สร้างความเข้าใจการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล (3) ศึกษาวิเคราะห์เครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ประชุมปฏิบัติการ ทบทวนแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนและจัดทำพันธสัญญา กับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (4) จัดตั้งภาคีเครือข่ายและคณะกรรมการประสานงานโรงเรียนร่วมพัฒนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ (5) คัดสรร และจัดหาสื่อ เอกสาร ตำราเรียนที่มีคุณภาพระดับสากล สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน (6) ประชุมปฏิบัติการจัดทำแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการสอน (7) พัฒนาผู้บริหารศึกษานิเทศก์ ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเพิ่มสมรรถนะการยกระดับคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล (8) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการวิจัยและพัฒนา รูปแบบและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล แบบมีส่วนร่วม (9) ศึกษาวิเคราะห์เครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา วิจัย และพัฒนาแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล (10) โรงเรียนวิจัยและพัฒนา รูปแบบหลักสูตร และการสอน (11) โรงเรียนจัดกิจกรรมการพัฒนา และเทียบเคียงมาตรฐานกับโรงเรียนร่วมพัฒนา (12) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานของโรงเรียนระหว่างเครือข่ายการนิเทศในระดับภูมิภาค (13) สรรหาโรงเรียน

ต้นแบบโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับกลุ่มจังหวัด (14) นิเทศ กำกับ ติดตามผลการพัฒนา (15) ประเมินผลการดำเนินงาน รายงาน ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ (16) สัมมนานำเสนอผลงานระดับชาติเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยกย่อง เชิดชูเกียรติ

สภาพการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนจังหวัดหนึ่ง มีอาณาเขตติดต่อกับสหภาพพม่า ทุกอำเภอ และประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 จำนวน 8 โรงเรียน จากสภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด แม่ฮ่องสอนในปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียนนั้นมีข้อจำกัด ด้วยมีภาระงานที่โรงเรียน จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 มาตรฐาน และต้องจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก 12 ตัวบ่งชี้ แต่เนื่องด้วยสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีผู้เรียนเป็นชนเผ่าเสียเป็นส่วนใหญ่ และการเดินทางมาเรียนที่โรงเรียนก็ มียากลำบาก ดังนั้นจึงต้องทำให้โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องจัดให้มีการดูแลผู้เรียนห่างไกลได้พักนอนประจำในโรงเรียน พร้อมกันนั้นจะต้องมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนในเรื่องของภาษาไทยเป็นหลัก โดยเฉพาะการสอนทักษะการ ฟัง พูด อ่าน เขียน เป็นพื้นฐาน ซึ่งมีความเป็นไปได้ค่อนข้างยากที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาต่างประเทศที่ 2 ในการสื่อสาร รวมทั้งโอกาสของผู้เรียนในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศเทคโนโลยีเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทางด้านการสื่อสาร ของผู้เรียนซึ่งเป็นไปอย่างจำกัดและมีความไม่ทัดเทียมกับโรงเรียนในจังหวัดอื่น ๆ ประกอบกับ ในปีการศึกษา 2553 โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่จะต้อง เตรียมความพร้อมเพื่อการประเมิน จำนวน 2 โรงเรียน คือ (1) โรงเรียนแม่สะเรียง"บริพัตรศึกษา" อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ (2) โรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งทั้ง 2 โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 และทั้ง 2 โรงเรียนมีการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากลและเริ่มจัดการศึกษาตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากล และตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 ทางโรงเรียนมีความมุ่งมั่นดำเนินการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดและมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากลและตาม นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจากนโยบายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ทำให้ปัจจุบัน โรงเรียนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนที่อยู่บนพื้นที่ต่างกัน และมีข้อจำกัดที่ต่างกัน ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ แตกต่างกันให้สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานเดียวกันนั้น นับว่าเป็นเป็นเรื่องค่อนข้างยาก ทั้งนี้ เพราะพื้นฐานของแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34, 2556)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลของ โรงเรียน 2 โรงเรียนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือโรงเรียนแม่สะเรียง "บริพัตรศึกษา" อำเภอแม่สะเรียง

จังหวัดแม่ฮ่องสอน และโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเตรียมรับการประเมิน ตลอดจนการนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยจะส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น ตลอดจนทำให้ การบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

วิธีการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างาน ของโรงเรียน 2 โรงเรียนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่อยู่ในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ได้แก่ (1)โรงเรียนแม่สะเรียง "บริพัตรศึกษา" อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 12 คน และ (2) โรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 24 คน ในปีการศึกษา 2556

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาที่ครอบคลุมสภาพการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ดังนี้ การบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านภาษา ด้านการคิด ด้านการทำงาน ด้านการรับผิดชอบต่อสังคมโลก 2) ด้านการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ประกอบด้วย ด้านคุณภาพวิชาการ ด้านคุณภาพครู ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพ 3) ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ประกอบด้วย ด้านคุณภาพผู้บริหารโรงเรียน ด้านระบบบริหารจัดการ ด้านปัจจัยพื้นฐาน และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสนทนากลุ่ม มีประเด็นในการสนทนากลุ่ม คือ ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ด้านการจัดเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 นัดหมายตัวแทนผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างาน โรงเรียนแม่สะเรียง"บริพัตรศึกษา" อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 12 คน และโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 12 คน เพื่อนัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการสนทนากลุ่ม โดยจัดการสนทนากลุ่ม ณ โรงเรียนแม่สะเรียง"บริพัตรศึกษา" เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2557 และจัดการสนทนากลุ่ม ณ โรงเรียนห้องสอนศึกษา 28 มีนาคม 2557

4.2 เริ่มดำเนินการสนทนากลุ่มตาม วัน เวลา และสถานที่ที่ได้นัดหมายไว้โดยมีการจดบันทึกขณะดำเนินการสนทนากลุ่มตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ ขออนุญาตในการบันทึกเทป

4.3 รวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับประชากรในการวิจัยทั้ง 2 โรงเรียน มาวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการดังนี้

4.4 พิจารณาเนื้อหาที่รวบรวมได้และนำมาจำแนกตามสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

4.5 วิเคราะห์สรุปความคิดเห็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มของ ประชากรในการวิจัยทั้ง 2 โรงเรียน เพื่อสรุปสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ในแต่ละด้าน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

ผลการวิจัย

1. ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน

1.1 ด้านวิชาการ

จากการสนทนากลุ่ม ด้านวิชาการ พบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้เรียนสอบผ่านเกณฑ์ในระดับชาติโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ เนื่องจากทางโรงเรียนไม่ได้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักให้แก่ผู้เรียน ด้านการเห็นความสำคัญของการสอบวัดผลระดับชาติ อีกทั้งโรงเรียนประสบปัญหาขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ

ทางด้านวิชาการอย่างเพียงพอ ในการเตรียมความพร้อมก่อนสอบให้แก่ผู้เรียน และปัญหาการพัฒนาความถนัด เฉพาะทาง การแข่งขันทักษะทางวิชาการ และทักษะทางวิชาชีพ ผลงานของผู้เรียนเป็นที่ประจักษ์ระดับชาติมี ปรากฏ แต่ยังมีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เรียนทั้งหมด ผู้เรียนที่มีความสามารถไปสู่ความเป็นเลิศได้ มีเฉพาะกลุ่ม ห้องเรียนพิเศษที่เปิดมุ่งสู่พัฒนาสู่การแข่งขันเท่านั้น และพบปัญหาผู้เรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นใน อัตราเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เรียนทั้งหมด สาเหตุเนื่องจาก กระบวนการเลือก สายการเรียนของผู้เรียนที่ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนเลือกไม่ตรงกับความถนัดของผู้เรียน จึงทำให้ผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด

1.2 ด้านภาษา

จากการสนทนากลุ่ม ด้านภาษา พบปัญหาผู้เรียนขาดทักษะทางด้านภาษาไทยและภาษาต่างชาติ ไม่ว่าจะทักษะทางการอ่าน การเขียน และการพูด เนื่องจากผู้เรียนเป็นชนเผ่า ไม่ได้ฝึกพูดเท่าที่ควร มีเฉพาะแต่ ผู้เรียนในสายการเรียน วิทย์- คณิต เท่านั้น ที่สามารถใช้ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศได้ดี และพบปัญหา ผู้เรียนไม่ได้เข้าสอบการวัดความสามารถทางด้านภาษา กับสถาบันทางภาษา มีผู้เรียนเฉพาะเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่เข้าสอบการวัดระดับความสามารถทางภาษาจากสถาบันทางภาษา เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ผู้เรียนเท่าที่ควร ซึ่งผู้เรียนที่ต้องการทดสอบต้องออกค่าใช้จ่ายในการทดสอบเอง เพื่อนำผลการทดสอบไป ประกอบการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

1.3 ด้านการคิด

จากการสนทนากลุ่ม ด้านการคิด พบปัญหา โรงเรียนมีกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่มี เพียงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน และมีกิจกรรมเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น เช่น การแลกเปลี่ยนทาง วัฒนธรรม โครงการพิเศษต่าง ๆ แต่ยังคงขาดการแลกเปลี่ยนในเชิงวิชาการระหว่างผู้เรียน และปัญหาผู้เรียนขาด ความสามารถในการใช้ความคิดระดับสูง การใช้เหตุผล ตลอดจนความสามารถวางแผนจัดการสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้เรียนขาดความมั่นใจ ขาดทักษะขั้นสูง โดยเฉพาะความกล้าแสดงออกของผู้เรียน การนำเสนอ และการ ส่งผลงานเสนอแนวคิดเพื่อสาธารณะประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม ในระดับประเทศยังไม่ชัดเจน

1.4 ด้านการทำงาน

จากการสนทนากลุ่ม ด้านการทำงาน พบปัญหาผู้เรียนขาดความสามารถในการสังเคราะห์และ ใช้ข้อมูลข่าวสารให้มีประสิทธิผล เนื่องจากผู้เรียนยังไม่ได้รับการถ่ายทอดทักษะ สังเคราะห์ข้อมูลเท่าที่ควร และ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร อีกทั้งผู้เรียนบางส่วนยังขาดการสร้างสรรค์ ประดิษฐ์ และออกแบบผลงานไปเผยแพร่ มีเพียงตัวแทนผู้เรียนบางส่วนเท่านั้นที่มีความสามารถ ทางโรงเรียน ส่งผลงานเข้าไปแข่งขันในเวทีระดับเขตการศึกษา ระดับจังหวัด และระดับชาติ แต่ยังมีไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจาก

งบประมาณในการส่งเสริมความสามารถผู้เรียนไม่เพียงพอ ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมได้มีฐานะทางบ้านค่อนข้างดี

1.5 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมโลก

จากการสนทนากลุ่ม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบปัญหาผู้เรียนส่วนน้อยรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสภาวะโลก ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ และนโยบายต่าง ๆ และความสามารถสังเคราะห์ เปรียบเทียบค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายได้ ตลอดจนสามารถปรับตัวได้ทันตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากกิจกรรมส่งเสริมยังไม่ครอบคลุมหลักสูตร อีกทั้งปัญหาโรงเรียนมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วยชนเผ่าต่างๆ เช่นกะเหรี่ยง ละว้า ไทยใหญ่ พื้นเมือง ม้ง ผู้เรียนมีความตระหนักในความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่ยังขาดการบูรณาการความหลากหลายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในระดับนานาชาติ อีกทั้งปัญหาผู้เรียนมีความสามารถในการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการคนคว่ำ แต่ยังขาดความสามารถในการจัดการและควบคุมเทคโนโลยี ที่ส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ ตลอดจนการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และความมีอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย ต่อสังคมไทยและสังคมโลก

2. การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล

2.1 ด้านคุณภาพวิชาการ

จากการสนทนากลุ่ม ด้านคุณภาพวิชาการ พบปัญหาที่ยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรทางเลือกที่เทียบเคียงกับหลักสูตร มาตรฐานสากล เช่น English Program (EP), Mini English Program (MEP), International English Program (IEP) หรือ International Baccalaureate (IB) เนื่องจากครู ผู้ปกครองยังไม่เห็นความจำเป็น เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนด้วยโปรแกรมดังกล่าว ต้องใช้ต้นทุนสูง อีกทั้งปัญหาโรงเรียนมีเพียงห้องเรียนพิเศษ วิทย์-คณิต ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น ที่มีการจัดหลักสูตรที่ตอบสนองความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เตรียมสู่การเลือกสายการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้านครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน ยังขาดแนวทาง ขาดความชัดเจน ในการจัดเนื้อหาการเรียนรู้ออกให้กับผู้เรียน มีการจัดห้องเรียนคุณภาพ หนังสือ ตำราเรียน สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีคุณภาพระดับสากล แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน เช่น หนังสืออ้างอิงในการค้นคว้าอิสระของผู้เรียน มีการวัดผลและประเมินแบบมาตรฐานสากลโดยประเมินจากการสอบข้อเขียน สัมภาษณ์ สอบปากเปล่า โครงการงาน และปัญหาการเทียบโอนผลการเรียนกับสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในประเทศ แต่ยังคงขาดระบบการเทียบโอนต่างประเทศ

2.2 ด้านคุณภาพครู

จากการสนทนากลุ่ม ด้านคุณภาพครู พบปัญหาครูบางท่านยังขาดความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ ในการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาสากล แต่ทางโรงเรียนมีประเมินความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ทางด้านวิชาการ วิชาชีพในระดับชาติ เช่น พัฒนาครูด้วยระบบ E-training การสอบวัดความรู้ Master Teacher แต่ก็ยังมีปัญหาครูผู้สอนบางส่วนที่ยังขาดทักษะในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาครูผู้สอนบางส่วนยังขาดทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ เนื่องจากไม่ได้ใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน ขาดการฝึกฝนและการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง อีกทั้งมีปัญหาคาดแคลนหนังสือ ตำราเรียน และสื่อภาษาต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทางโรงเรียนใช้เฉพาะหนังสือที่มีอยู่ในกลุ่มสาระวิชาตามหลักสูตรการศึกษาเท่านั้น และปัญหาครูผู้สอนมีวิจัยและนวัตกรรม แต่ยังขาดการนำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพ

จากการสนทนากลุ่ม ด้านการวิจัยและพัฒนา พบปัญหาโรงเรียนมีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาและใช้ผลการวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากล แต่ไม่มีความต่อเนื่องและชัดเจนเป็นที่ประจักษ์ และไม่ได้นำผลจากการวิจัยไปใช้พัฒนาทางด้านการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

3.1 ด้านคุณภาพผู้บริหารโรงเรียน

จากการสนทนากลุ่ม ด้านคุณภาพผู้บริหารโรงเรียน พบปัญหาผู้บริหารมีการแสดงวิสัยทัศน์และมีความสามารถนำโรงเรียนสู่การเป็นมาตรฐานสากล อีกทั้งยังมีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) ที่ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้บริหารโรงเรียน ด้านระบบการบริหารจัดการ ด้านปัจจัยพื้นฐาน และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา แต่ยังมีปัญหาด้านปัจจัยการบริหาร เช่น ขาดความพร้อมทางด้านบุคลากรที่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กร อีกทั้งครูและบุคลากรมีภาระในการสอนมาก จึงไม่มีเวลาไปเพิ่มพูนความรู้ อบรม และร่วมกันบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ผู้บริหารมีความสามารถในการเป็นผู้นำทางด้านวิชาการในทุกด้าน อีกทั้งยังมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารได้ค่อนข้างดี มีความชำนาญในการใช้ภาษาต่างประเทศพอใช้ เนื่องจาก ผู้บริหารมีภาระงานในการพัฒนาโรงเรียนในด้านอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก จึงขาดเวลาในการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และเข้ารับการฝึกอบรมให้มีความเชี่ยวชาญยิ่งขึ้น

3.2 ด้านระบบบริหารจัดการ

จากการสนทนากลุ่ม ด้านระบบบริหารจัดการ พบปัญหาโรงเรียนมีการบริหารจัดการตามขั้นตอนของ TQA 7 ขั้นตอน ได้แก่ การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การจัดการกระบวนการ การมุ่งเน้นผลลัพธ์ แต่ยังมีบางขั้นตอนที่ยังมีการบริหารไม่ชัดเจน เช่น การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และยังมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดการความรู้ (KM) และการสร้างนวัตกรรมเผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงปัญหา

เกี่ยวกับการนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน และปัญหาเกี่ยวกับการแสวงหา ระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษายังไม่ปรากฏชัดเจน เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ในการให้ความรู้ และฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน อีกทั้งทางโรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการส่งบุคลากรไปอบรม เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการในขั้นตอนต่างๆทั้งระบบ

3.3 ด้านปัจจัยพื้นฐาน

จากการสนทนากลุ่ม ด้านปัจจัยพื้นฐาน พบปัญหาห้องเรียนไม่เพียงพอ ไม่สามารถจัดผู้เรียน 35 คนต่อห้องได้ ปัญหาครูมีความรู้ตรงสาขาวิชาที่สอน และอัตรากำลังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เรียน ปัญหาโรงเรียนไม่มีแหล่งเรียนรู้คุณภาพระดับสากล และปัญหาจำนวนคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่ครอบคลุมพื้นที่โรงเรียน และยังขาดห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนของครู

3.4 ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา

จากการสนทนากลุ่ม ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา พบปัญหาโรงเรียนมีเครือข่ายร่วมพัฒนาในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ แต่ยังขาดเครือข่ายระหว่างประเทศ และปัญหาโรงเรียนยังขาดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทรัพยากรระหว่างเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา

การอภิปรายผล

สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 มีข้อค้นพบและประเด็นที่สมควรยกมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัญหาด้านคุณลักษณะของผู้เรียนทางด้านวิชาการพบ ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้เรียนสอบผ่านเกณฑ์ในระดับชาติโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีผลงานของผู้เรียนเป็นที่ประจักษ์ระดับชาติ แต่ยังมีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เรียนทั้งหมด ผู้เรียนที่มีความสามารถไปสู่ความเป็นเลิศได้ มีเฉพาะกลุ่มห้องเรียนพิเศษที่เปิดมุ่งสู่พัฒนาสู่การแข่งขันเท่านั้น และพบปัญหาผู้เรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในอัตราเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เรียนทั้งหมด ส่วนทางด้านภาษา พบปัญหาผู้เรียน ด้านทักษะทางด้านภาษาไทยและภาษาต่างชาติ ไม่ว่าจะทักษะทางการอ่าน การเขียน และการพูด ผู้เรียนไม่ได้เข้าสอบการวัดความสามารถทางด้านภาษา กับสถาบันทางภาษา มีผู้เรียนเฉพาะเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เข้าสอบการวัดระดับความสามารถทางภาษาจากสถาบันทางภาษา ด้านการคิด พบปัญหาขาดการแลกเปลี่ยนในเชิงวิชาการระหว่างผู้เรียน และปัญหาผู้เรียนขาดความสามารถในการใช้ความคิดระดับสูง การใช้เหตุผล ตลอดจนความสามารถ

วางแผนจัดการสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้เรียนขาดความมั่นใจ ขาดทักษะขั้นสูง โดยเฉพาะความกล้าแสดงออกของผู้เรียน การนำเสนอ และการส่งผลงานเสนอแนวคิดเพื่อสาธารณะประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม ด้านการทำงาน พบว่า ผู้เรียนขาดความสามารถในการสังเคราะห์และใช้ข้อมูลข่าวสารให้มีประสิทธิผล เนื่องจากผู้เรียนยังไม่ได้รับการถ่ายทอดทักษะ สังเคราะห์ข้อมูลเท่าที่ควร และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร อีกทั้งผู้เรียนบางส่วนยังขาดการสร้างสรรค์ ประดิษฐ์ และออกแบบผลงานไปเผยแพร่ มีเพียงตัวแทนผู้เรียนบางส่วนเท่านั้นที่มีความสามารถ และ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่าผู้เรียนส่วนน้อยรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสภาวะโลก ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ และนโยบายต่าง ๆ และความสามารถสังเคราะห์เปรียบเทียบค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายได้ ตลอดจนสามารถปรับตัวได้ทันตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากกิจกรรมส่งเสริมยังไม่ครอบคลุมหลักสูตร ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2553, 57) ที่กล่าวว่า การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในหมวดการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นการตรวจประเมินว่าส่วนราชการกำหนดความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมชมชอบของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไรรวมถึงส่วนราชการมีการดำเนินการอย่างไรในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การกำหนดปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจและนำไปสู่การกล่าวถึงส่วนราชการในทางที่ดี โดยให้อธิบายว่าส่วนราชการกำหนดความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมชมชอบของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร เพื่อให้การบริการตอบสนองผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสอดคล้องกับอนุทรมานและคณะ (2553, 12) ที่ได้กล่าวถึงการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ว่า การปรับปรุงการบริหารงานต้องเริ่มต้นด้วยการวัด เพื่อให้ได้สารสนเทศของการบริหารงานสำหรับใช้ประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพของการบริหารงาน และจบลงด้วยการนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารงาน แล้วเริ่มต้นวงจรคือทำการวัดใหม่ วงจรของการวัดการประเมินและการปรับปรุงก็จะหมุนเวียนเช่นนี้ต่อไปเรื่อยๆ ในหมวดการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้เป็นการตรวจประเมินว่า ส่วนราชการเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการและปรับปรุงข้อมูลและสารสนเทศ และจัดการความรู้อย่างไร โดยให้อธิบายว่าส่วนราชการมีวิธีการอย่างไรให้การวัด วิเคราะห์ ทำให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน และปรับปรุงข้อมูลและสารสนเทศของผลการดำเนินการในทุกระดับและทุกส่วนราชการ

2. สภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ทางด้านคุณภาพวิชาการ พบว่า ยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรทางเลือกที่เทียบเคียงกับหลักสูตรมาตรฐานสากล เช่น English Program (EP), Mini English Program (MEP), International English Program (IEP) หรือ International Baccalaureate (IB) เนื่องจาก ครู ผู้ปกครองยังไม่เห็นความจำเป็น เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนด้วยโปรแกรมดังกล่าวต้องใช้ต้นทุนสูง อีกทั้งปัญหาโรงเรียนมีเพียงห้องเรียนพิเศษ วิทยุ-คณิต ในระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลายเท่านั้น ที่มีการจัดหลักสูตรที่ตอบสนองความถนัด ความต้องการของผู้เรียน ส่วนทางด้านคุณภาพครู พบว่าปัญหาครูบางท่านยังขาดความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ ในการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาสากล แต่ทางโรงเรียนมีประเมินความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาการ วิชาชีพในระดับชาติ เช่น พัฒนาครูด้วยระบบ E-Training และการสอบวัดความรู้ Master Teacher แต่ก็ยังมีปัญหาครูผู้สอนบางส่วนที่ยังขาดทักษะในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ ด้านการวิจัยและพัฒนา พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษา และใช้ผลการวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากลแต่ไม่มีความต่อเนื่องและชัดเจนเป็นที่ประจักษ์ ยังไม่ได้้นำผลจากการวิจัยไปใช้พัฒนาทางด้านการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิตตนา มั่นคง (2554) ได้ศึกษาการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า การดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐาน สากล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่ามัธยมาเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลเมืองโลก และการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

3. ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ทางด้านคุณภาพผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาโรงเรียนมีการบริหารจัดการตามขั้นตอนของ TQA 7 ขั้นตอน ได้แก่ การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้, การมุ่งเน้นบุคลากร, การจัดการกระบวนการ, การมุ่งเน้นผลลัพธ์ แต่ยังมีบางขั้นตอนที่ยังมีการบริหารไม่ชัดเจน เช่น การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และยังมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดการความรู้ (KM) รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมเผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนด้านปัจจัยพื้นฐาน พบว่า ห้องเรียนไม่เพียงพอ ไม่สามารถจัดผู้เรียน 35 คนต่อห้องได้ ปัญหาครูมีความรู้ตรงสาขาวิชาที่สอน และอัตรากำลังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เรียน ปัญหาโรงเรียนไม่มีแหล่งเรียนรู้คุณภาพระดับสากล ศูนย์วิทยบริการ กล่าวคือมีเฉพาะห้องสมุด และปัญหาจำนวนคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่ครอบคลุมพื้นที่โรงเรียน และยังขาดห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย และ ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา พบว่าโรงเรียนมีเครือข่ายร่วมพัฒนาในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ แต่ยังขาดเครือข่ายระหว่างประเทศ และปัญหาโรงเรียนยังขาดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทรัพยากรระหว่างเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศศิพร รินทะ (2554) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนเมืองคงมีการบริหารจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเพื่อปรับปรุงและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดของโรงเรียน และเป็นที่พอใจของสังคมชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

และมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเลือกรวบรวม วิเคราะห์ จัดการและปรับปรุงข้อมูล สารสนเทศ และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศรวมทั้งการทบทวนผลการดำเนินการ และได้นำผลการทบทวนในการปรับปรุงผลการดำเนินการไปใช้เพื่อผลักดันให้เกิดการปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและยกระดับมาตรฐานการศึกษา

สรุป

จากผลการวิจัยพบปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะผู้เรียน 2) ด้านการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และ 3) ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ซึ่งปรากฏปัญหา และอุปสรรคในการบริหารงานทุกด้าน เนื่องจากสภาพการบริหารที่ขาดความพร้อมในเรื่องปัจจัยทางการบริหาร ในด้านปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ชั้นเรียนที่เหมาะสม แหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพระดับสากล คอมพิวเตอร์บริการผู้เรียน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบความเร็วสูง มีห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์มัลติมีเดีย ที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีปริมาณเพียงพอ แต่ทางโรงเรียนยังสามารถแก้ไขปัญหาทุกปัญหา จนส่งผลให้การบริหารงานมีคุณภาพทุกด้าน เนื่องจากโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหาทุกด้านจนประสบความสำเร็จ อีกทั้งผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ และสามารถนำโรงเรียนสู่การเป็นมาตรฐานสากล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการสอบวัดความสามารถทางภาษา จากสถาบันภาษาต่างประเทศระดับต่าง ๆ หากระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียนต่ำ โรงเรียนควรมีการเน้นการจัดการเรียนการสอนในภาษาต่างประเทศให้ผู้เรียนเพิ่มเติม เช่น การเรียนเสริมนอกห้องเรียน การจัดผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาต่างประเทศมาสอนให้เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนและให้มีความต่อเนื่อง

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อภาษาต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากหนังสือ ตำราเรียนและสื่อภาษาต่างประเทศที่เป็นสากลเพิ่มมากขึ้น และควรมีการเพิ่มเติมหนังสือ ตำราเรียน และสื่อภาษาต่างประเทศทุกปีการศึกษา

3. ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ โรงเรียนควรจัดให้มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบความเร็วสูง เชื่อมโยงครอบคลุมพื้นที่ของโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนและครูสามารถใช้ในการค้นคว้าหาข้อมูล รวมทั้งจัดอุปกรณ์เกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและให้มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน และมีความทันสมัย พร้อมใช้งานตลอดเวลา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปว่า ควรวิจัยเพื่อพัฒนาด้านคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนทุกด้าน โดยใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ: สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิตณา มั่นคง. (2554). **การดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล**. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศศิพร รินทะ. (2554). **การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล: กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31**. การศึกษาอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34. (2556). **สารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34**. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.secondary34.go.th/web34/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **โรงเรียนมาตรฐานสากล**. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2556, จาก http://thanchal.blogspot.com/2010/03/blog-post_16.html.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อุทุมพร จามรมาน และคณะ. (2553). **การควบคุม การวัดประเมิน และการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.